

Mobilisace pracovní

Rok 1945 začíná dovršením a trpčejším, přišla vyhláška všichni muži od 17 roků do 45 r. nastoupit na pracovní úřady do Brna na zákopy, přichází vojna blíže k nám. Takže jich odjíždí od fi. Robert Fiala Olšany-Habrovany 35 mužů, ten nárek a to loučení. Zákopy se provádí v Lipníku – Hranicích – Hlinsku ve Vyškově v Rousínově a kolem Brna. Jest vzato hodně dělnictva z Rousínova. Unor je měkky a bohatý na vodu byli 3 svatby.

Svatby

Ženíl se p. Jenda Malík vdovec bral si jednu přistěhovatelku z Rychtářova. Nováková Vlasta si vzala Frant. Baldíka rolníka. Pospíšil Fr. poštovní ve vysl. provdal dceru do Tučap za úředníka p.Fr. Hašku z Tučap. Svatby byli dosti okázalé a po městsku řízené.

Ceny

Selata byla prodávána v ceně až 1800 Kč, mléko bez lístku stojí 5 Kč litr až 15 Kč. Vajíčka 10 Kč až 15. Husa 3000 i více. Kačena 1000. Obilí pšenice 1000 až 3000, sádlo 1000 až 3000. Slivovice 1500 Kč i více Koza 3000 Kč, králík 500 drahota velká a šmelina ještě větší. Švestky na stromech 30 Kč až 35 většinou panovala výměna prádla šatů atd.

Zákopy

20 února se počalo v Habrovanech kopat přepážky bylo povoláno 35 lidí, Zouhar B. Chalupa J. Režný atd. počalo se u J. Vrbíka obch. Mezi Jelínkem a p.Vrbíkem. 3m hluboké jámy do těch se vsunuli stromy silné 60cm i více takže cesta k Rousínovu byla zastavena proti ruským vojákům. Takových zastavených cest bylo více a sice k Olšanům mezi Pilátem Fr. a Obroučkem Fr. Habrovany, u Tomáše Hasáka u Karla Trnavského u Karla Zapletala i pod mostem železničním u Rousínova. Dále byli kopány zákopy velké za zámek tzv. Fortně hloupka 3m a podél dvora Vaculového též.

Odchod zákopových vojsk

Dne 24. rychle se spakovali všechny telefony stočili a jeli pryč říkali ke Svitavám. Tak museli dát povozy p.Vacula Sim. a Varta František, němečtí vojáci odebrali koně i povoz a vrátili kočího Peterky A. zpět domů ale Vartu kočí Robert Mace ? ten jel s povozem lesem na Pistovice do Drnovic na cestě ho přepadli partizani a všechny německé důstojníky postříleli a kočího poslali zpět se všemi jejich pozůstatky které on dovezl do obce. Ve zdejší obci bylo hodně partyzánu byli podporováni občanstvem.

Detonace munice u Lulče

Ruští letci provedly útok na 2 vlaky se střelivem různé ráže asi 40 vagonů napadli vlak zapálili, byli to hrozné výbuchy takže nádraží Lulče a obec Nemojany jsou úplně demolovány. Hrozná spoušť i naše obec byla výbuchem poškozena spousta oken se vysypala. Kostel sv. Martina je demolován a věž shozena. Okna v naší obci byla velice vytlučena tlakem vzduchu.

Odvod koní

24. byl němci proveden odvod koní v naší obci asi v 11.hodin přiletli ruští letci a počali střílet z letadel z kulometu načež se museli germáni uchýlit u p.Bartla Fr. kde museli odvod provést. Poškození byli co jim byli koně odebráni Pospíšil Fr. Hrdinka Josef, Baldík F. Baldík přistěhování Rousek. Koně byli odvezeni do Račic, a dostali za 1 koně 2 špatné prašivé atd.
26. Německé vojsko odešlo nastal v obci klid ve znamení nějakého ruchu.

Odklízování překážek

V noci z 26 na 27.dubna sešli se dělníci a rolníci živnostníci k předčasnému odklízování překážek němci nastavených v naší obci. Byli to občané Švestka Josef kolář, Pospíšil Fr. Bednařík Ant. Barták J. Kříž E. Zapletal K. Musil K. Meitner, Meitnerová a mnoho jiných.

27.dubna v pátek

Krásné jaro nám přináší radost ještě větší nám přinesla Rudá armáda. Ráno v 5 hod se přihnali germáni od obce Nemojan a Čechyně a plazili se žlebem do Rousínova. Kde rozvětvili frontu k lesu k Vítovicím a k Rousínovu do habrovce atd. k 10 hod už přicházeli u p.Pališka byla nouzová nemocnice u p.Vrbíka Jana vzali ruční vozík na odvoz raněných 1.auto červeného kříže boj se stupňoval až docílil vrcholu raněných němců bylo mnoho byli donuceni rolníci odvážet v boji raněné p.Dvořáček Tom a p.Baldík potahem do Lulče p.Dvořáček T. se ještě vrátil pan Baldík se už nevrátil sebrali mu koně a byl schován v krytech v Lulči.

Požáry

Střelami byli způsobeny požáry u Havlíčka Bl. Vaha Josef a František Kopr č.36 pak byl zásah u Jos. Chalupy, Kolečky Zig. a více jiných.

Shledání

Obyvatelstvo asi v 6 hod večer vítá ruské vojsko jásavě a s radostí. Obec byla přeplněna rudou armádou. První byli bojovníci byli velice slušní a lid je objímal, dal jim vše co mohl. Ale ta druhá kolona už byla hoší měli velký zájem o hodinky říkali davaj časy lid pak byl i ustrašen.

Děvčata

Nejvíce byla postižena děvčata musela být uschována ve sklepích a jinde v lesích atd. Vzali zde spoustu koní p.Chalupovi Tomáši 2 koně, Baldík Kunz Josef koně a vůz. Vaculovi všechen hovězí dobytek a vepřový 24. kusů hovězího vše co měli schováno prozradil kočí Kostelka zásoby zásoby vše bylo pobráno. Byl ustaven národní výbor který byl sestaven jako revoluční s občanů. Josef Fibinger předseda. Jelinek Fr. Veselý Ludv. Pospíšil Fr. Škaroupka Tom, Čalkovský, Neubauer Fr. Barták J. Pelikán Fr. Pelikán B. Zapletal Kar. Zachrdla Alois, Mráz Vavř.

Okamžitě byla uspořádána pořádková služba která měla dosti práce, jak mezi vojskem aby zabezpečila klid občanstva bylo to něco hrozného lid procházel revolucí mstivou kdo měl na koho zlost vše vyzradil. Kdo měl věci zakopané a dobře hlídal byl uchráněn ale běda kdo měl zlost bylo zle s ním. Spousta dobytka hovězího i vepřového bylo ihned poraženo pro armádu. Lid vše s radostí obětoval jen když byl svobodný.

Neštěstí u p. Buchty

29.dubna vzal syn p. Buchty Miroslav č.41 ruční granát a montoval s ním což tam vojáci ruští nechali ten pojednou vybuchl a nastala exploze v první řadě byl těžce raněn smrtelně Mirek Buchta 14 roků stár a jeho matka Marie Buchtová která měla asi 48 střelných ran byla donesena k p. Meitnerové která ji obvázala a příchodem dr. ze Zámku odeslána do nemocnice Rousínova. Meitnerová po ošetření p. Buchtově ještě běžela zachránit chlapce k p. Vrbíkovi ale ruští vojáci ji vzali do auta a chtěli ji vézt neznámo kam ale na výkřik doktor ji pustili a šla ošetřit syna ale který podlehl těžkým zraněním. Paní Buchtová se zachránila.

Místní rolníci

Místní rolníci byli všichni povoláni a museli s armádou Ruskou dál postupovat byli asi 16 dnů na cestách a v bojištích pak byli puštěni až s českomoravské vysočiny, pan Dvořáček Tom vypráví zážitky z cesty vojnové. Pak byli povoláni všichni co mají krávy museli jeti od nás na Křtiny až do Tišnova.

Zabrání

Místní dvůr Sim. Vacule byl zabrán místním nář. výborem a jím spravován až do parcelace.

Kapitulace

9. dubna byla vyhlášena úplná kapitulace německé armády tak byla u nás v sále p. Hasáka udělána slavnost byli vyvěšeny prapory. Odpoledne měl proslov p. Fibinger Josef, předseda nár. výboru a předal slovo p. řídícímu školy p. Oldř. Lukáškov, který nastínil naše osvobození od Germánů, pak mluvil Ruský kapitán krásnou řečí ruskou což mu obyvatelstvo aplaudovalo. Slavnostní schůze byla skončena státní hymnou.

Polit. vězni

20. června vrací se po 5 letech žalářování Havlíček Matěj a Kotraš František, Havlíček byl koncentrován pro svoji lehkou hubu ale pan Kontraš byl Němec bojoval jako německý voják a přešel k ruským vojskům a pak se dal do Československé armády.

Vrácení z Říše

Velice shublí se vrátili občané z Říše Daněk An. Pliska Fer. Lubina J. Meitnerová Zdeňka Meitner Emil atd. bylo hrozné podívání.

Svadba

16. června zde byla svadba p. Tomáše Chalupy oženil se s Pelikánovou Miládkou z Cigánova jezdili v kočárech.

Škola

Ihned po osvobození Československé republiky Rudou armádou byla škola vyčištěna a započalo se s vyučováním. Řídící p. Lukášek p. učitelem Nakládalem a Musilem z Olšan a p. učitel Dvořáček Slávek zdejší občan. V našem obvodu jsou dobří lékaři Dr. Antonín Hotař a p. Dr. Sklenář Alois má svůj rentgen, sídlo jejich je v Rousínově.

Zajištění

20. května byl zajištěn p. Sim. Vacula a odvezen do Rousínova do tzv. lágru vězení a majetek dán pod nár. správu.

Úmrtí 1945

Kolejka Čeněk rolník	nar. 18/1 1875	zemřel 6/1 1945
Doleželova Anna vdova	nar. 14/11 1875	zemřela 22/1 1945
Bartl Tom rolník	nar. 19/12 1873	zemřel 6/2 1945
Šoupal Stan. dělník	nar. 18/4 1874	zemřel 11/4 1945
Neubauer Ant. kamen.	nar. 11/4 1897	zemřel 10/4 1945
Buchta Mir. škol.	nar. 26/4 1931	zemřel 30/4 1945
Trnavský Josef děl.	nar. 8/3 1872	zemřel 11/5 1945
Švestková Marie děl.	nar. 1/2 1872	zemřela 11/7 1945
Jandl Josef zed.	nar. 24/2 1872	zemřel 18/7 1945
Vartova Fr. děl.	nar. 29/3 1892	zemřela 26/8 1945
Šenkýřova Bož.	nar. 3/6 1894	zemřela 27/9 1945
Jarošová Marie obch.	nar. 26/9 1893	zemřela 6/11 1945
Švestka Matěj rol.	nar. 24/2 1870	zemřel 5/12 1945

Stěhování

Následkem utvoření našeho Čs. Státu nastalo osidlování pohraničí a to Sudety Znojensko, Šternberk, Jihlava Šumberské celých našich hranic. Z naší obce se vystěhovalo asi 200 duší.

Znojmo – Luža Jar. Čalouník, Škaroupková Anděla Homola Václ., Komárek Ant. Frieschben (?) Karel Flekova roz. Zachrdlova Mil. Bosád Ant. Čalkovský J. Ivičič Ant. Zachrdla Karel obuv. Bezrouková roz. Peterková, Kazlebka a jiní.

Šternberk – Krytinář Josef, Krytinářová Anežka Barták Ant. Horák Kar. Horáková, Březík Hudeček Al.

Žibřidovice – Hádek J. Pavlíček J. Pospíšil Mil. Peterka Ar. Luska Filip, Gavenda Jin. Fibinger Josef, Kotraš Fr. Zachrdla Jak. Švestka Jan, Obroučka Arn. Mazel Fr. Fabo Jozef, Novotná A. Dundálek Josef, Čalkovský Sv. Škaroupka Fr., Paluda Karel, Jandl K., Frank L., Pospíšil Fr.

Nový nár. výbor

Nový nár. výbor sestaven , následkem vystěhovaných občanů do pohraničí, podle poměrného zastoupení 4.polit. stran a to:

Komunisté – Škaroupka T. Pospíšil Fr. Bartl P. Dundálková Mila

Soc. dem. – Buchta Boh. Skřivan Jos. Šimáček Alois, Neubauer Fr. Pelikán B., Růžicka Vikt. Pospíšil Fr. Julek Tom, Pavloň Karel, Švestka Josef

Předseda zvolen soc. dem. Buchta Boh. kov.

místopředseda Škaroupka Tom, tesař

Hospodářství se hodně polepšilo.

Hody

Byli pořádány staročeské hody 3 dny se stárky Šmerda Ant. Šimáček Sl. Chyťa P. Švestka Vlast. Peterka Ant. Stárky byli Meitnerová Anna, Skřivánková Anna, Zmrzla Raďa Bestrova ? Hrdinková Marie

Oheň

Když stárky šli s hudbou po vesnici, tak se výskalo spívalo i střelelo nešťastnou náhodou se zapálila Palíšková lednice která lehla popelem škoda asi 20.000 K pachatel byl vypátrán, pan Rousek Fr. Chalupa Tom byla z toho soudní dohra ale vše se dohodlo smírem a škoda se nahradila.

Druhý den v hody dělali stárky a jejich otcové Šimáček Alois rolník hostinu pro všechny otce stárky a stárků i s hudbou. Bylo to velice společenské a sousedské což nikdy nebylo.

Musím končit rok 1945 byl bohat na správy pro všechny občany i pro budoucí jest ta památka nezapomenutelná a poučení pro příští generaci. Jediný časopis co vycházel jen „Rovnost“ po čemž občané velice toužili.